

ד.א.ל.ד.ז.ר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (ח)

כ' טבת תשפ"ב 1405 (שנה כז')

הפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיה א')

פרשת שבוע

"וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי ותהר האשה ותלד בן" (א-ב)

"וילך איש" זה עמרם, "ויקח את בת לוי" זו יוכבד, שהיה פרוש ממנה מפני גזירת פרעה וחזר ולקחה וזהו "וילך" – שהלך בעצת בתו מרים שאמרה לו גזירתך קשה משל פרעה, שפרעה גזר רק על הזכרים ואתה גם על הנקבות". ונולד מהם משה, מושיעם של ישראל (רש"י).

וכן מצינו בחזקיהו המלך שלא רצה לישא אישה, כי ראה בנבואה שייוולד לו מנשה שהיה רשע שחטא והחטיא, עד שבא אליו ישעיה הנביא בציווי ה' לישא אישה ואמר לו שלא לחשב חשבונות שמים אלא לעשות את המוטל עליו.

ללמדנו עד כמה צריכים אנו לבטל רצוננו מפני רצונו יתברך שציווה אותנו להתחתן ולהקים בית בבוא העת ולא לדחות את השעה בתואנות שונות של חוסר כסף או רכישת השכלה כי לא כן דרכיו יתברך שיודע מה טוב עבורנו, כיוון שהאדם יראה לעיניים ואינו יכול לדעת הנסתר הצפונות לו לעתיד לבוא....

"ש'ל זעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" (ג,ה)

אמר רבי משה מקוברין זצ"ל: הדברים הללו מופנים לכל איש מישראל: הסר את המנעולים מעל הרגליך הטבעיים, החוסמים מבעדך לעלות ולהתקדם ולעשות את הצעד הנדרש. הסר אותם ומיד תיווכח "כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא", כי התנאים והמצבים שהנך שרוי בהם מתאימים ומוכשרים להתעלות....

ה"ה בשידוכים, צריכים המעורבים להסיר מראשם את ה"דעות קדומות" והבררנות היתירה והחיפוש אחר המושלם\מושלמת שקיימים רק בדמיון, כי ברוב סכלותם הם דוחים בידיהם את מזלם ונשארים ברווקות עד גיל מבוגר ועד בכלל. וכשיסירו את הגורמים הנ"ל יראו שיש להם הרבה הצעות שידוכין המתאימות להם ויזכו לבנות בניין עדי עד לרצון ה'.

ימי השוככים

שובבי"ם ת"ת : ר"ת של שמות הפרשות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה. וימים אלה מסוגלים כמו חודש אלול ועשרת ימי תשובה להועיל כנגד כל הצרות שבאות על האדם, ולכן יש שעושים בימים אלו תענית דיבור וקוראים ג' פעמים תהילים בלי הפסק עם וידוי הגדול וחוזרים בתשובה, ונחשב כאילו התענו משבת לשבת ונחשב ל- 65,600 תעניות.

והסיבה שקוראים תהילים דווקא כיוון שמסוגל להועיל כנגד כל הצרות הבאות על האדם. וימים אלה מסוגלים לתיקון הברית לפי שפרשות אלו עוסקות בירידת בני ישראל למצרים כדי לתקן את חטא הברית של אדם הראשון.

ויש שמלווים את תענית הדיבור גם בצום, מכל מקום אברכים ותלמידי חכמים עדיף שיתענו תענית דיבור אך לא יבטלו מסדר לימודם כדי לקרא תהילים, כי אין לך עדיף יותר מלימוד הגמרא וההלכה (ילקוט יוסף).

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:43-4:47 * סוף זמן ק"ש 8:38-8:40

יציאת ש"ת: 5:45

יציאת שבת: 5:14

כניסת שבת: 4:23

כל אחד יכול...

השקפת היהדות

מעשה ומר"ן הגאון הרב שמעון בעדני שליט"א ממועצת חכמי התורה הספרדים, הגיע אל בית כנסת הריב"ז רובע ז' באשדוד בחודש ניסן כבכל שנה כדי למסור שיעור בפני אברכים בנושא: חג הפסח. קהל רב הגיע כדי לשמוע את השיעור כשבמהלכו נשאלו מספר שאלות והרב ענה עליהם בטוב טעם ודעת. בסיום הדרשה נעמדו האנשים בתור לקבל ברכה מהרב בטרם ילך כשהרב מברך כל אחד לפי בקשתו במתינות. והנה לקראת סיום הזדקף הרב ואמר בקול רם לכל הציבור בבית הכנסת: **"מה קורה כאן? רוב הבקשות שהגישו לי היום הם לזיווג הגון במהרה ... למה אתם לא משתדכים ביניכם....."** ידוע כי הרב שליט"א הקים גוף בבני ברק שעוסק בשידוכים תחת פיקוחו בבחינת אומר ועושה. גם אנו צריכים להירתם לנושא השידוכין ולעזור למעוכבי השידוך שגרים בשכונתנו. ולא חייבים להיות שדכנים עם "דיפלומה", אלא כל אחד ואחת יכולים להשתדל בעניין ולשים לב לזה בבחינת "ואהבת לרעך כמוך". כפי שהיה רוצה ומצפה שיעזרו לו כן יחשוב הוא על אחרים. וכן להתפלל עליהם.

מחול חתנים

מעשה שהיה

יש לי דוד נחמד, ירמיהו שמו, בן 60, איש ירא אלוקים שתענוג לדבר אתו בלימוד והוא אהוב על כל האחיינים. דודי נולד למשפחה דתית לייט בניו יורק, ילדים מסוגו הגדלים בחברה האמריקנית שכולה מרוץ אחר ממון, תאוות ודמיונות, מוצאים את עצמם בגיל די צעיר מחוץ לעם היהודי, ולמה? כי הבית היהודי המחורר שלהם אינו מגן מספיק מפני פיתויי הנחש הקדמוני. עם הגיעו לגיל 17, דפק על דלת בית הוריו, איש יהודי בעל צורה שהציג עצמו בשם יששכר, ושכנע אותם לשלוח את בנם ירמיהו הקטן מבין ששת ילדיהם לישיבה בארץ ישראל. אימו התנגדה נמרצות: "ירמיהו ילך לקולג' ועתידו להיות מדען חלל ביוסטון, עוד ישמעו עליו". אביו די היסס כי רמתו הרוחנית של בנו לא התאימה לאווירה הישיבתית, אך לבסוף הם הסכימו לשלחו לשנה אחת "חוויתית" כלשונם, ללימוד תורה ארץ ישראל, "רק לניסיון", התנחמו. ירמיהו נחת אחרי חג הפסח בארץ ונסע לישיבה ירושלמית שקלטה נערים אמריקנים מסוגו. בחדר האוכל הקביל את פניו הרב יששכר זוננשטיין שהיה ר"מ הישיבה, שפעמיים בשנה היה נוסע לעשות נפשות לעם ישראל בקרב יהדות ארצות הברית הפושרת. ירמיהו שקע בלימוד שרבי יששכר משקיע בו שעות רבות להאהיב עליו את הלימוד ולהמתיק לו את סוגיות הש"ס. לקראת ראש השנה הגיעו הוריו לארץ והביעו את הסכמתם שבנם היקר ילמד באוניברסיטת בר-אילן. הר"מ יששכר הזדעזע והאמין שהבחור עדין לגדולות בעולם התורה ולא במרכזו החלל ביוסטון. הוא ניהל עימו שיחות נפש ארוכות והמטיר עליו אהבה והערכה, "יקירי, לחיות חיי תורה זו בחירה של איכות חיים רוחניים לאורך שנות דור, וזאת מעבר לחיי הנצח המובטחים לך. תשקיע עוד כמה שנים בישיבה, תהפוך לתפארת בחורים ותזכה להיות חתן בן תורה שיקים בית נאמן בישראל ותזכה בעז"ה לדורות ישרים מבורכים. המדע אמנם מענין ומרתק אך הוא חכמה זניחה לעומת ים התלמוד שיש בו הכל, עדיף שתהיה החתן של הקב"ה ולא חתן של האקדמיה שנראית קורצת ומבטיחה כבוד אך סופה אכזבה וריקנית, ומה יהא על צאצאיו? היאבדו בים הכפירה האמריקני? זה מה שאתה רוצה ירמיהו?"/ אמר הר"מ שדמעות כל אמת נקו בעיניו. "ירמיהו היקר, הנני מאחל לעצמי לראותך חתן הנושא בת ישראל צנועה וחסודה". ליבו של ירמיהו נמס, הוא חייג להוריו והתחנן ללימוד שנה נוספת בישיבה, ועוד שנה, ועוד שנה, ועוד מעט... אולי...אם ירצה השם הוא ירשם, אולי לאוניברסיטה, וכך אחרי 4 שנות לימוד בישיבה הוא נסע חזרה עם רעייתו לארצות הברית שהר"מ יששכר מלווה אותו ומצייד אותו בכרכות ועצות להמשיך ולהתעלות במעלות היראה.

ירמיהו פתח עסק קטן ובמקביל הקים ארגון מתנדבים העוסק בקרב נוער אמריקאי נושר כדי לחזקם ולשכנעם לעשות שנת לימוד בישיבה בארץ ישראל שיהיו כטל תחיה לנשמתם המבולבלת. כיוון שחש הכרת טובה גדולה לרב יששכר שהצילו מחיי חולין הוא ראה במשימה אותה נטל על עצמו סוג של מימוש הנתיב החינוכי אותו התוו לו ראשי הישיבה הירושלמית. חלפו להן שנים רבות, הקשר בין דוד ירמיהו לרבו הפך לנדיר, איש איש ועיסוקיו וגם המרחק עשה את שלו. זיכרונות תמיד היו ובמפגשים המשפחתיים תמיד שמענו על חוויותיו מהישיבה. יום אחד פגש ירמיהו בשדה התעופה בחור נעים הליכות ממשפחה קונסרבטיבית, ג'וני-יונתן שמו. הם עצמדו בתור לטיסה פנימית והחלו לשוחח ביניהם. "חבל עליך, אתה בחור צעיר ומוכשר, כדאי לך ללמוד שנה תורה בישיבה בירושלים ואח"כ לעשות חשבון נפש אם כדאי לך להמשיך באקדמיה, או שאולי עדיפים חיים יהודים..." הציע לו.

ויכוח די נוקב התפתח בין השניים אך הבחור הזכיר לו מאד מאד את עצמו... מתוכנן... מתלבט... מהסס, תוקף, ולבסוף נמרח כמו שוקולד בשמש, לב יהודי. כשנחתו בניו ג'רסי, דוד ירמיהו לא התעצל ונסע עימו לבית הוריו. ולאחר לילה של פולמוס מתיש, הם הסכימו "שנה אחת בישיבה ואחר כך תחזור לכאן לאוניברסיטה, עתידך להיות מהנדס בתעשייה הכימית...". ג'וני, "יונתן נחת בירושלים בישיבה אחרת ולמד תורה, כשדודי ירמיהו טס אליו פעמיים שלוש באותה שנה כשהוא מביא לו מתנות ומרעיף עליו חום יהודי. הבחור השתכנע להישאר שנה נוספת, כשהוריו רותחים מכעס ומנסים להניאו. עוד שנה ועוד שנה, אחרי 3 שנים לאחר לחצים מרובים מצד משפחתו הוא שקל ללמוד באוניברסיטה אמריקנית. לפני שהוא ארז את מזוודותיו בא אליו ירמיהו לביקור כהרגלו והזמין אותו לאכול במסעדה, הוא דיבר על ליבו והשמיע לו כמעט את אותן מילים ששמע הוא עצמו לפני 20 שנה מהרב יששכר "חבל יקירי, חבל מאד, בחירה בחיי תורה זו בחירה של איכות חיים רוחניים לאורך שנות דור... מעבר לחיי הנצח המובטחים.. ומעל הכל, תזכה להיות חתן בן תורה ולהקים בית נאמן בישראל ולראות נחת מצאצאיו. האלטרנטיבה של עולם החולין והאקדמיה היא הפוכה בדיוק, כל רפיון בקיום המצוות ולימוד התורה ועוד בארצות הברית סופם מפלה, ומי כמוך יודע כמה חברים צעירים שלך התבוללו, הקב"ה בוכה עליהם..." אמר ירמיהו בבכי כשהוא מנגב את דמעותיו. ואכן הבחור טס לבולטימור ונכנס ללמוד בישיבת "נר ישראל" והמריא לפסגות בלימוד וביראת שמים והפך בעצמו למרביץ תורה לצעירים.

ערב אחד קיבל ירמיהו פקס: "ר' ירמיהו יקירי, חתונתי תתקיים בט"ו באב, הנך אורח מוזמן של כבוד שהרי בזכותך הנני מקים בית של תורה עם בת ישראל ירושלמית מצוינת, על החתום יונתן-ג'וני". דוד ירמיהו נכנס לאולם כשהוא נע לעבר החופה, כשלהפתעתו הוא מגלה כי אבי הכלה, הפלא ופלא הינו ידיד נפשו, מי שהצילו מעולם החולין אי אז... הרב יששכר זוננשטיין השניים התחבקו בהתרגשות. מעגל נסגר, הר"מ זוננשטיין עשה מדוד ירמיהו חתן לתפארת וירא שמים וירמיהו השיב לו כגמולו הטוב ובנה חתן לבתו שכיום הוא ראש ישיבה מן הידועים ביבשת.

(האלבום 79 קובי לוי)

הלכות שידוכין [ח]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (ש"ע אבה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הגרמ"א סי' ג סס). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (עיי' ש"ע סס, ילקו"י שובע שמחות ח"א לרש"ל ילקח יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ילקו"י ס"ג). ומצוה על כל אחד ואחת להתעסק בשידוכים בעם ישראל (ילקו"י פ"א ס"ז) ובפרט לנסות לעזור לרווקים ורווקות שנמצאים בשכונות.

ב. על בחור ובחורה שנמצאים בשידוכין להיזהר מבררנות יתר שהלוא בכל מועמד עשויים להיות חסרונות מסוימים וכמעט אין שידוך מושלם העונה על כל הציפיות, ולכן עליהם להתמקד בדברים החשובים באמת כמו יראת שמים, מידות טובות וכדו' ולתת עליהם את הדעת כראוי ואילו על דברים שוליים יותר, יש לבחון במה אפשר להתפשר (הנישואין כהלכה ואגדה לגר"י נקי עמ' 106).

ג. היודע כי פלוני עמד לבטל את אירוסיו עם פלונית, או חשב לחזור בו מכוונתו להתארס עמה ולבסוף לא עשה כן- אינו רשאי לספר את הדבר לצד השני משום איסור רכילות [שהוא עיון חמור מאוד, מפני שהוא מכניס שואה ופירוד בין אנשים] (נאור לשונך לגר"ז פליסקין הל' רכילות פ"ב ס"ד ופ"א ס"א).

תשלום לשדכן[ד]

ד. מועד התשלום לשדכן: יש המשלמים בזמן האירוסין ויש המשלמים בזמן הנישואין וזה תלוי במנהג המדינה (הרמ"א חו"מ סי' קפה ס"י, נישואין כהלכה סי' א ס"ד). והמנהג כיום בארץ ישראל לשלם בזמן האירוסין (ערוך השולחן לגר"י עפשטיין אבה"ע סי' נ ס"מ ובחו"מ סי' קפה ס"א, שו"ת בית יצחק(שמעלקים) אבה"ע ח"א סי' קטו, שו"ת ערך שי חו"מ סי' קפה, שו"ת הליכות ישראל לגר"י גריסמן סי' י, משפטי התורה לגר"ל שפיץ ח"ב סי' לב ס"א). [במקום שלא עושים אירוסין אזי הזמן הוא "זמן התנאים"- המועד בו נפגשים ההורים של שני הצדדים ומסכמים על החתונה וחלוקת התשלומים].

ה. אם השידוך התבטל, הרי לעניין תשלום לשדכן הדין הוא :

☑ אם הביטול היה קודם האירוסין, אין חייבים לשלם לשדכן כלום (נישואין כהלכה ס"י, משפטי התורה פס"ק 7).

☑ אם לאחר האירוסין התבטל השידוך הדין הוא כדלהלן :

* אם סיבת הביטול נובעת מחמת מום מהותי שנתגלה אצל הבחור או הבחורה המיועדים לנישואים, נמצא שהשידוך היה מעיקרו "מקח טעות" ולכן שני הצדדים פטורים מלשלם "דמי שדכנות". לפיכך אפילו אם כבר שילמו צריך השדכן להחזיר להם את מה שקיבל, גם אם השדכן לא ידע מהמום הנ"ל (נישואין כהלכה סי' א ס"י, משפטי התורה ח"ב סי' לב ס"א).

* אם השידוך התבטל מחמת סכסוך שנוצר בין הצדדים מסיבות הקשורות להתנהגות שבין אדם לחברו או מסיבות כספיות וכדו', אזי אפילו אם הצדדים לא שילמו עדיין לשדכן את שכרו ואפילו אם רק צד אחד ביטל והצד השני רוצה לקיים עדיין את השידוך, בכל זאת חייבים שני הצדדים לשלם לשדכן את שכרו המלא אם הוא תובע זאת ואינו מוכן למחול להם (נישואין כהלכה סי' א ס"ז, משפטי התורה ח"ב סי' לב ס"א).

וכל זה במקום שנוהגים לשלם לשדכן באירוסין [כמקובל היום] אולם במקום שמשלמים בנישואין כגון: שהתנו הצדדים עם השדכן כן לפני שהציע להם הצעות שידוך, אך אם חזרו בהם אחר האירוסין אין השדכן מקבל כלום, ואם שילמו לו חייב להחזיר להם משפטי התורה פס"ק 7.

ו. אם אדם יודע כי אחד משני המועמדים להתחתן [החתן \ הכלה] הוא בעל דעות אפיקורסיות, מצוה עליו לגלות את הדבר לצד השני אף שכבר נגמר השידוך בניהם [החליטו להתחתן].

הטעם: משום שדעות אפיקורסיות הן סיבה מספקת לאחד מבני הזוג לבטל את השידוך. אם ידוע לו על דעותיו האפיקורסיות מפי שמועה ולא מידיעה אישית, הוא רשאי לספר על כך תוך שאתה מציין בדבריו שזו שמועה בלבד ולכן יש לבררה היטב ובתנאי שברור כי השומע לא יסתמך על דבריו על מנת לבטל את השידוך מבלי שיברר את העניין היטב (נאור לשונך לגר"ז פליסקין הל' רכילות פ"י ס"א-יב).

ז. מותר לספר לחתן או לכלה על מחלה פנימית רצינית שאינה גלויה לעין שבה לוקה הצד השני גם לאחר שכבר נגמר השידוך ביניהם, שיש בזה סיבה מספקת לבטל את השידוך.

אם דבר המחלה ידוע לו מפי השמועה ולא מידיעה אישית הוא רשאי לספר על כך תוך שהוא מציין בדבריו שזו שמועה בלבד ולכן יש לבררה היטב ובתנאי שברור לו כי השומע לא יסתמך על דבריו על מנת לבטל את השידוך מבלי שיברר את העניין היטב (נאור לשונך לגר"ז פליסקין הל' רכילות פ"י ס"א-יב).

אם הוא יודע בידיעה אישית שמותר לו לספר זה על פי התנאים הבאים:

* עליו להיות בטוח כי מדובר במחלה רצינית! כי אם מדובר בחולשה טבעית כלשהי אין זה נחשב מחלה ואינו רשאי לספר על כך.

* עליו להיזהר שלא להגזים בתיאור המחלה ולתארה כחמורה יותר ממה שהיא באמת.

* כאשר הוא מספר עליו להתכוון אך ורק לתועלת ולא מתוך שנאה אישית.

* אם הוא יודע כי דבריו אכן יביאו תועלת, שאם לא כן (כגון: שהשומע לא יתחשב בדבריו או שדבר המחלה לא יפריע לו) הוא אינו רשאי לספר (נאור לשונך לגר"ז פליסקין הל' רכילות פ"י ס"ו).

ניתן להשיג את לוח זמני שמיטה לפירות וירקות הצבעוני במשרדי העלון ובאתר.